

I dag er det grunnstensnedleggelse for det nye Munch-museet i Bjørvika. Det nye Munch-museet er nå i ferd med å bli politisk felleseie, skriver artikkelforfatterne. FOTO: ØRN E. BØRGEN/HANS O. TORGERSEN

I dag legges grunnstenen til Lambda. Mye som er skrevet om arbeidet for å realisere Munch-museet i Bjørvika, bygger på fantasier.

Lambda vil styrke Oslo som internasjonal kulturby

Kronikk

Erling Lae
byrådsleder (H)
2000-2009

Torger Ødegaard
byråd for skole (H)
2003-2014/
kultur
2008-2011

Espen Dag Rydland
prosjektleder i Oslo kommunes kulturretat
2006-2009

I dag er det grunnstensnedleggelse for det nye Munch-museet i Bjørvika. Det vil gi Munchs testamentariske gave det museet den fortjener.

Mye har vært skrevet om arbeidet for å realisere museet. Mye bygger på fantasier

og ikke på fakta.

Vi deltok i de politiske samtalerne og de faglige prosessene som førte frem til valget av tomt og arkitektonisk løsning. Nå kan tiden være inne til å si noe om hva som virkelig skjedde for åtte år siden, og hvorfor det skjedde.

Nye sikkerhetstiltak

Behovet for å oppgradere Munch-museet var kjent allerede for 20 år siden, men bevilgningene svarte ikke til behovene. Etter ranet av Skrik og Madonna i 2004, ble forholdene uholdbare. 40 prosent av utstillingsarealet gikk tapt på grunn av nye sikkerhetstiltak.

Det ble tidlig klart at en ombygging på Tøyen ville bli kostbar og vanskelig. I 2005 foreslo byrådet å legge det nye Munch-museet til Vestbanen. Årsaken var at kommunen skulle kjøpe tomten bak Vestbanebygningen av staten og sørge for nye lokaler til Deichmanske hovedbibliotek,

men kvartalet hadde plass til langt mer enn biblioteket.

Ikke enige

I bystyret ble det flertall for å flytte Munch-museet med 30 mot 29 stemmer. Dette flertallet var derimot ikke enige om hvor museet skulle ligge. Vestbane-tomten fikk 27 stemmer, mens tre representanter overraskende foreslo Bjørvika, men uten at fantes noen tomt. Derfor var det ikke annet å gjøre enn å fortsette på Tøyen.

Det kom nye opplysninger og nye utredninger. Disse viste at det ville bli så komplisert og kostbart å gjennomføre ombygging, riving og nybygg på Tøyen, at det var bedre å bygge et nytt museum et annet sted. Spørsmålet var hvor.

Udemokratisk kupp

Byrådet sendte et notat til bystyrets kultur- og utdanningskomité om dette i

2006. Kultur- og utdanningskomiteen tok notatet til orientering, men ba byrådet komme tilbake med en egen sak om lokaliseringen av museet. I 2008 fremmet byrådet forslag for bystyret om å kjøpe tomt og bygge museet i Bjørvika. Dette fikk er bredt flertall.

Enkelte debattanter og fremstående arkitekter har kalt det for et udemokratisk kupp at byrådet lanserte dette forslaget på en pressekonferanse før bystyret hadde behandlet saken. Men den offentlige debatten må nødvendigvis komme før en sak blir behandlet. Ellers ville det jo ikke blitt noen diskusjon før saken er avgjort.

Hva skjedde?

Men hvorfor Bjørvika? Og hva skjedde før lanseringen?

For å svare må vi vende tilbake til planene for hovedbiblioteket på Vestbanen. I 2008 var arbeidet i ferd med å havarere. For å fylle bygningen, var det behov for en stor kulturinstitusjon til, men det var ingen som ville eller kunne. Prosjektkontoret i Kulturetaten ønsket derfor å se på andre alternativer for biblioteket – helst ved Oslo S og Bjørvika.

Dermed ble det naturlig å undersøke om også det nye Munch-museet kunne bygges i dette området. Disse tankene utkrystalliserte seg i møter mellom kulturetaten og byrådet våren 2008.

To forutsetninger

To forutsetninger var viktige for å gå videre med denne løsningen:

Den første var at staten var villig til å kjøpe tilbake Vestbanetomten til kulturformål. Hvis ikke, var det ikke mulig å finansiere tomtene. Dette var bakgrunnen for at vi tok kontakt med daværende kulturminister Trond Giske, for å høre om staten kunne tenke seg å legge Nasjonalmuseet dit.

Den andre forutsetningen var at Munch-museet og hovedbiblioteket kunne få de beste tomtene ved Bjørvika, selv om det betydde at gevinsten for grunneierne ble mindre. Dette var grunnen til at byrådet søkte støtte, blant annet fra Venstre, for å påvirke Oslo havn og HAV eiendom.

Ble ikke presset

Begge forutsetningene ble oppfylt:

Vestbanetomten løste statens problem med nytt Nasjonalmuseum, siden prosessen hadde gått i vranglås på Tullinløkka. Trond Giske ga oss den raske avklaringen Oslo kommune trengte.

Oslo havn og HAV eiendom var villige til å selge de beste tomtene i området til museet og biblioteket, selv om de egentlig var satt av til næringsformål. Det er derfor slett ikke sant at Oslo kommune ble presset av Oslo havn og HAV eiendom til å velge Bjørvika, slik noen stadig påstår. Det var motsatt. Vi vet det, siden vi deltok i møtene og tok initiativ til forhandlingene.

Forslagene om å selge Vestbanekvartalet til staten og flytte hovedbiblioteket og Munch-museet til Bjørvika, ble presentert på en felles pressekonferanse med kulturminister Trond Giske. Statens kjøp av Vestbanetomten var jo nøkkelen både til å reise det statlige Nasjonalmuseet og de to kommunale kulturinstitusjonene. Deretter var det opp til bystyret om det ville akseptere forslagene eller ikke. Det ville bystyret.

Fastsatte vilkår

I tillegg til Høyre og Frp, hadde byrådet fått støtte fra KrF og Venstre før forslagene ble lansert – Venstre hadde jo foreslått Munch-museet til Bjørvika tre år tidligere. Også SV hadde varslet støtte til et Munch-museum i Bjørvika, forutsatt at det kom alternative planer for Tøyen.

På sensommeren 2008 vedtok bystyret med nesten to tredjedels flertall at det nye museet skulle ligge i Bjørvika, og at det skulle avholdes en internasjonal arkitektkonkurranse. Noen mener at Oslo kommune lot et eiendomsselskap styre arkitektkonkurransen om de to kulturbyggene i Bjørvika. Dette er feil. Det var bystyret som fastsatte vilkårene for arkitektkonkurransen.

HAV eiendom som forvalter kommunens og havnens eiendommer i området, fikk i oppdrag å gjennomføre konkurransen. Juryen med sterk internasjonal deltagelse var enstemmig. Kommunens egne fagetater skulle deretter stå fritt til å vurdere juryens avgjørelse og gi sine råd på selvstendig grunnlag. Rådene de ga, var krystallklare: Vinnerutkastet «Lambda» var best.

Bystyret valgte vinnerutkastet med bredt politisk flertall i 2009.

Politisk felleseie

Historien var ikke slutt med dette. I ettertid endret et par partier standpunkt, slik at det likevel ble flertall mot å bygge i Bjørvika. Det ble nye utsettelser. Deretter ble det flertall for å bygge museet likevel, men prosessen og omkampene etterpå er en annen historie.

Det nye Munch-museet er nå i ferd med å bli politisk felleseie. Også ordføreren og det sittende byrådet har bidratt til dette ved å legge partipolitisk prestisje til side og avvise forsøk på enda en omkamp. Endelig oppfylder Oslo kommune det ansvaret byen fikk med den enestående testamentariske gaven fra Edvard Munch. Det nye museet vil styrke Oslo som internasjonal kulturby.

 Endelig oppfylder Oslo kommune det ansvaret byen fikk med den enestående testamentariske gaven fra Edvard Munch